

Regionaal

PZ coach

Pilot palliatieve zorgcoach van start gegaan

Na een voorbereidingstijd van ruim een half jaar, waarin de werkwijze van de palliatieve zorgcoach (PZ-coach) in de regio Arnhem en De Liemers is voorbereid, is de pilotfase van start gegaan. Na de kick-off bijeenkomst in juni van dit jaar zijn in de zomermaanden de eerste patiënten aangemeld, worden de eerste ervaring opgedaan en is de pilot als landelijke leertuin aangehaakt bij het TAPA\$ project.

Eerste ervaringen

In september deden er zo'n zeven patiënten mee, [Lees meer](#)

Geestelijke verzorging

Begeleiding en ondersteuning bij levens- en zingevingsvragen

Levensvragen komen meestal op als je leven niet meer vanzelfsprekend is. Dit gebeurt soms zomaar en vaker door een bijzondere of belastende gebeurtenis, denk aan: geboorte en dood, ziekte en beperking, overgangsmomenten, verlies of trauma. Meestal kun je voor deze vragen terecht bij je vertrouwde netwerk van familie, vrienden, collega's of een (geloofs)gemeenschap. Als dit netwerk ontbreekt of niet de juiste plek is om het verhaal kwijt te kunnen, kunt u, uw naaste of zorgvrager terecht bij [Lees meer](#)

Algemeen

Het Netwerk Palliatieve Zorg regio Arnhem en de Liemers vormt al sinds 1998 een samenwerkingsverband van organisaties en instellingen die palliatieve zorg bieden in Arnhem en omgeving. Doel van deze samenwerking is het aanbod te verbeteren (op inhoud en organisatie), onderling af te stemmen en elkaar te inspireren.

Landelijk

Geestelijke verzorging

Geestelijke verzorging.nl online

Sinds 23 september is er een website met algemene informatie over geestelijke verzorging (www.geestelijkeverzorging.nl). Mensen worden op allerlei momenten geconfronteerd met levensvragen, bijvoorbeeld bij ziekte, ouder worden, tijdens werk, in detentie of op uitzending. Op deze website vinden burgers en professionals wanneer, waar en hoe ze een beroep

Netwerkpartner stelt zich voor

Expertiseteam palliatieve zorg

Sinds januari 2019 is vanuit de Kenniscirkel MEVB+ (matig en ernstig verstandelijk beperkt, gepaard gaande met moeilijk verstaanbaar gedrag) gestart met een expertiseteam palliatieve zorg. **Siza** biedt ondersteuning en zorg aan mensen met een lichamelijke, verstandelijke of meervoudige beperking en aan mensen met autisme of niet-aangeboren hersenletsel. De dienstverlening van **Siza** loopt uiteen van ondersteuning thuis, tot aan 24-uurs zorg in een beschermde setting. En van behandeling tot begeleiding naar werk. [Lees meer](#)

kunnen doen op geestelijke verzorging en in het bijzonder op de geestelijk verzorger.

Tot nu toe was informatie over geestelijke verzorging alleen versnipperd beschikbaar en met name binnen instellingen aanwezig, zoals in een ziekenhuis of bij defensie. De nieuwe website brengt alle relevante informatie bij elkaar en helpt ook bestuurders en beleidsmakers aan de juiste informatie om geestelijke verzorging in hun organisatie en daarbuiten in te zetten. [Lees meer](#)

Symposium

De mens zien... 25 november

Een symposium voor professionals die in de Liemers werken met mensen met dementie en hun naasten. Het symposium wordt georganiseerd door Keten Dementie de Liemers. Mensen met dementie leven meestal lang met hun ziekte. De gewone dingen in het leven vragen steeds meer aanpassingen van hen en hun naasten. Die impact op het sociale leven en het persoonlijke welzijn krijgen steeds meer aandacht. Wat is de behoefte van mensen met dementie en hun naaste? Hoe kan ik als professional daaraan tegemoet komen? Hoe krijgen we dit met alle partners in het sociale domein voor elkaar? Het draait om persoonlijk contact, de mens zien... [Lees meer](#)

Er zijn nog relatief weinig cijfers bekend over de kwaliteit en omvang van de palliatieve zorg in Nederland. Terwijl het werkveld palliatieve zorg aangeeft dat hier wel degelijk behoefte aan is. We zijn dan ook trots om u de eerste uitgave van 'Kerncijfers palliatieve zorg' te presenteren. Hierin zijn cijfers verwerkt uit informatiebronnen zoals het Sterfgevallenonderzoek, CBS en IKNL-rapporten.

PZNL wil met deze Kerncijfers meer inzicht bieden en [Lees meer](#)

Reizen

VAI Forte

Het onderzoek richt zich op beeldvorming van dementie: hoe wordt er eigenlijk gedacht over dementie en

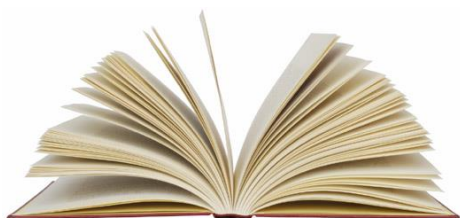
Eerste uitgave Kerncijfers palliatieve zorg

Onderzoek naar euthanasie en dementie

Organiseert life-changing inspiratiereizen in binnen- en buitenland.

In 2020 is er een programma omtrent verliesverwerking met drie topprofessionals opgezet. (Prof. Em. Manu Keirse, Marijke Fonteyn en Manuela May). Persoonlijke reizen maar ook [Lees meer](#)

Leestips

Palliatieve zorg
Zorg voor u en uw naasten

Lancering e-book palliatieve zorg voor patiënten en naasten.

Als u hoort dat u niet meer beter wordt, kunt u palliatieve zorg krijgen. De zorg die u krijgt, is erop gericht klachten en problemen zo veel mogelijk te verminderen of te voorkomen. Dokters, verpleegkundigen, verzorgenden, naasten en bijvoorbeeld een geestelijk verzorger, psycholoog of therapeut kunnen nog veel voor u doen. Palliatieve zorg is niet gericht op genezing. Voorop staat wat u belangrijk vindt en, [Lees meer](#)

Nieuw magazine PAL voor u

In dit magazine onder andere een interview met minister Hugo de Jonge, geestelijk verzorger Henk van den Berg. Tevens in dit magazine artikelen over leefplezier in de laatste levensfase en kinderen en rouw. Ook staat er een inlevende aflevering in van de populaire rubriek Patiënt & Partner. U kunt het gratis magazine aanvragen via npzra@onzehuisartsen.nl

[Lees meer.](#)

welke (voor)oordelen zijn er? Heeft dit ook invloed op de vraag naar euthanasie?

De onderzoekers komen in contact met mensen met dementie die *eenmalig geïnterviewd* willen worden over het onderwerp. [Lees meer](#)

Medicatiemanagement in de laatste levensfase

Veel patiënten gebruiken in de laatste maanden en weken voorafgaand aan het overlijden nog zeer veel medicijnen, blijkt uit het promotieonderzoek van dr. Eric Geijteman. Het gaat hierbij niet alleen om medicijnen die symptomen verlichten, zoals morfine, maar ook om preventieve middelen, zoals statines, bloeddrukverlagers en osteoporose medicatie, die gestopt zouden kunnen worden in de laatste levensfase.

[Lees meer](#)

Nieuwe animatiefilmpjes palliatieve zorg beschikbaar

In samenwerking met verschillende zorgprofessionals zijn vier korte animatiefilmpjes ontwikkeld. De filmpjes hebben als onderwerp het 'Kwaliteitskader palliatieve zorg Nederland', 'Markering van de palliatieve fase', 'Delier in de palliatieve fase' en 'Zingeving in de palliatieve fase'.

[Lees meer](#)

Vervolg ZonMw programma Palliantie.

De minister van VWS heeft afgelopen juni in een opdrachtbrief aan ZonMw bevestigd het programma 'Palliantie. Meer dan zorg' te willen continueren. Het vervolg van Palliantie bouwt voort op

Jonge kinderen en de dood

Hoe begeleid je jonge kinderen als zij met de dood van een naaste te maken krijgen? Wat vertel je hen wel, en wat niet? Aan die vragen besteedt het boekje 'Jonge kinderen en de dood' aandacht. Het boekje is zeer geschikt voor gebruik in hospices, aangezien daar de nodige kinderen en kleinkinderen over de vloer komen. [Lees meer](#)

Patiëntenversie Kwaliteitskader palliatieve zorg.

Als iemand ziek is en niet meer beter wordt, komt er veel op een patiënt en zijn naasten af. Hoe wil hij de laatste levensfase doorbrengen? Welke opties zijn er om dat zo aangenaam en comfortabel mogelijk te doen? Hoe zorgt hij ervoor dat hulp- en zorgverleners weten wat de wensen hierover zijn? Om helder en toegankelijk antwoord te geven op deze en andere vragen lanceerde Patiëntenfederatie Nederland in samenwerking met PZNL en KNMG een e-book over palliatieve zorg. [Lees meer](#)

Agenda

Oktober

25 - [Café Doodgewoon](#)

31 - Landelijk 2 daagse [cursus](#) palliatieve zorg voor AIOS

November

1 - Landelijk 2 daagse [cursus](#) palliatieve zorg voor AIOS

6 - 9e nationale [symposium](#) kanker bij ouderen

8 - [Café Doodgewoon](#)

11 - [NKR symposium](#): kanker in Nederland, van preventie tot palliatieve zorg

21 - 22 Nederlands-

Vlaamse [Wetenschapsdagen](#) Palliatieve Zorg

25 - De mens zien... [symposium](#) over dementie

resultaten uit eerdere programma's gericht op palliatieve zorg.

Vervolg Palliantie

Palliantie 2021-2026 blijft een praktijkgericht [programma](#) met open en gerichte subsidierondes. Bij het verder vormgeven van Palliantie 2021-2026 betreft ZonMw in de komende periode ook weer relevante partijen uit praktijk, beleid, onderwijs en onderzoek. [Lees meer](#)

Programma zingeving en geestelijke verzorging

De minister van VWS heeft begin 2019 subsidie beschikbaar gesteld aan de netwerken Palliatieve Zorg voor de inzet van geestelijk verzorgers in de thuissituatie. Met het ZonMw-programma Zingeving en Geestelijke verzorging wordt de verdere ontwikkeling van aandacht voor zingeving en inzet van geestelijke verzorgers ondersteund. [Lees meer](#)

STICHTING FIBULA

Zelfevaluatie palliatieve zorg

De factsheet zelfevaluatie is geactualiseerd op het onderdeel 'overeenkomst' en in de nieuwe PZNL huisstijl. De factsheet is bedoeld voor geïnteresseerde zorgorganisaties en wordt door de netwerkcoördinatoren verspreid. In de factsheet wordt het doel en de werkwijze van de zelfevaluatie beschreven.

[Lees meer](#)

Publiekscampagne VWS Palliatieve zorg van start

VWS startte een campagne rondom de bewustwording en mogelijkheden van palliatieve zorg. Met het concept 'Ik heb te horen gekregen dat ik doodga. Maar

December

13 - [Café Doodgewoon](#)

Januari

9 - 14 Vai Forte [persoonlijke reis](#) naar Madeira

Februari

7 - 20 Vai Forte [professionele reis](#) naar Italië

tot die tijd leef ik'. De campagne wordt ondersteund door [Lees meer](#)

TAPA\$

In het artikel 'De mens achter de patiënt leren kennen' in Oncoline Up-to-date wordt een meer proactieve aanpak van de palliatieve zorg in Nederland belicht. Project TAPA\$ (transmurale palliatieve zorg met passende bekostiging) wordt hierin als goed initiatief genoemd. [Lees meer](#)

Netwerkcoördinator Palliatieve Zorg regio Arnhem en de Liemers

Lies van Leeuwen

Florijnweg 4, 6883 JP VELP 06- 106 560 31 Ivanleeuwen@stmr.nl

[Website](#)

Deze nieuwsbrief verschijnt 4 á 5 keer per jaar en wordt samengesteld door Lies van Leeuwen (Ivanleeuwen@stmr.nl) en vormgegeven door Dinie van den Muijsenberg (dmuijsenberg@onzehuisartsen.nl)

Deze e-mail is verstuurd aan dmuijsenberg@onzehuisartsen.nl. • Als u geen nieuwsbrief meer wilt ontvangen, kunt u zich [hier afmelden](#). • U kunt ook uw [gegevens inzien en wijzigen](#). • Voor een goede ontvangst voegt u npzra@onzehuisartsen.nl toe aan uw adresboek.

